Массе а мехкий пролетарещ, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 2 октябрь, 1973 шу. ● № 118 (5379). Мах 2 кеп.

«СОЮЗ-12» ЭКИПАЖ ЛЬЯТТА ЕССАЙ

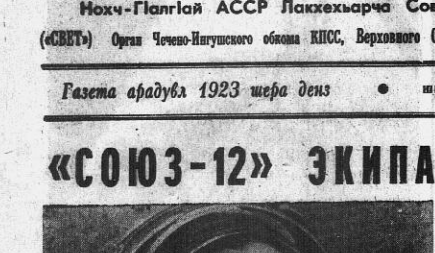

«Союз-12» яхача космически кема командир Василий Григорьевич Лазарев.

А. ПУШКАРЕВА сурташ.

«Союз-12» яхача космически кема борт-инженер Макаров Олег Григорьевич.

ТАСС фотохроника.

«СОЮЗ-12» ЯХАЧА КЕМО НИКЪ БАРА ПРОГРАММА КХОАЧАШЪЯЙ

1973 шера 29 сентябре «Союз-12» яхача кема тlа дечаь бахкий программа чакхъьлначул тlехьагlа космонавташ новкъостий Лазарови Макарови Льяттан тlа юхабельхар. Московски хенах 14 сахьати 34 минути яьлча «Союз-12» яхача космически кема Тейоссаеи йоьга аппарат юкъаьда Iохlайнай Советски Союзан тlе территори тlа город Караганда къуьлба - малхбузехьарча вагlорахьа 400 километр. Льятта Iобессачул тlехьагlа дика могашъяьрша ба космонавташ.

Орбита тlолла ниъъ беча хана планагlа лаьрхlа хинна тохнамаш, кема тlаьча зргаьлха тоаньча системаша болх ишшта бу хьежаб.

Космически кема дlа-юха пе-стадара, нийслера, шиъ меттиг юхаоттаваьра болх чакхбьлхинхуьча тlехьагlа шаорьъий наьнъа тайп-тайнарча рижимашна кема кулгlашцен автоматически лехьара процессаш.

Белгалъяьча программ а г а хьежика космонавташа Лазарови Макарови Iалам чу хулча хуьцамашта спектрографировани яьй халкъа боахама гlулкха.

Эксперименташ чакхъьлначул тlехьагlа кема Льяттан тlа юхадоаладе ницкъаре операцаш яьй.

Орбита тlара Iодоалача хана кемана достам а бенна, лаьрхlача хинна болх бе йолаплиитай торможний двигательни установка. Двигатель болх чакхбьлначул тlехьагlа кема отсеиташ екъьлинай, тlаннха Iойоссеаш йола аппарат Iойоссеча наьнъа тlа ьлинай.

7,5 километр лакхача болх бе йолаялиитай парашотни система. Льяттанна геттара гаргакхьлъача хань болх бе йолаенна кема тlаьхьа Iохоаде деза йола двигателаш, хlаьта Iойоссеаш йола аппарат лаьрхlа хинна моттиг таймна Iохаймай. Наьнъа оррига-ча этапашна екъьлинха дулъяьй йоацаш болх бинъ «Союз-12» яхача кема системаша, агрегаташ, Iилимн аппаратуре.

Льятта Iобессача моттиге лоаш хьежача гучадахьнад, новкъьостий Лазарови Макарови дика могаш-маьршаш хилар.

Ниъъ беча юкъагlа - хьежхьча даннеш къоастаеш Iомаеш я.

КПСС ЦК-и СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС Центральни Комитетоп СССР Министрий Советоп, къоаналла хинача пенсионерийн инвалидийн къахьегамах халкъа боахаме дlахо пайда дикагlа эцара чакхдаха дезача гlулдакхийн цунна дувзаденна кхы тlа а тертlолча льготийн хьакъехьарча дешага а хьежа, йоагlгlаш йола решеннеш тlаийбай.

Уьх тlехьарча шераша йоккхий мероприятеш чакхъьяхай мехка пенсешца Iаламбелга тоадара, къоаналла хинича пенсионерийн инвалидийн материальни хьал-торо товара. Бахча наьха цу категоре дикка шерагlа дакъа доал производства, бытовой гlулдакхан деча сферо, общественни вахар.

Цунна цхьана пенсионераш инвалидаш халкъа боахамерча къахьегама шерагlа юкъеозара йолча торонех хlинца а кхоачам болаш пайда эцаш. Дукхача мотт-тагlанна де доагlар лаьцна ба-хача наьха уьх категореи общества пайданча къахьегама юкъеозара хьалаш вlашт1ехьдахара. Шортта догlайоагlга пенсионерийн инвалидийн къахьегам юкъеоза лаьрхlача предприятей, цехий, участкай сеть, яхийта доагlгlача тайпара уьйла массанхьаь а тlаьхьайтас производственни санитарни къахьегам дорабелгеи тоадара дешаш.

КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советоп союзни республикай Компартеп ЦК-шта, парте крайкомаштен обкомаштен, союзни республикай Министрий Советаштга, министерствашти ведомствашти тlаийлаш:

болх бузургбаьлан бола къоаналла хинча пенсионераш, инвалидаш, шаглара боахам лелабеш бола цо нах производственна, къаьстта а халкъа эцна товараш арахецарца буьзабенна болуш, торговлеи гlулдакхан деча сферерча къахьегама шерагlа юкъеозара йолча тlа а гlулдакхан чакхдоахлгlа;

къоаналла хинича пенсионерийн инвалидийн къахьегамах пайда эцаш лаьрхlа предприятеш, цехаш, участкаш керда хьалъерйолеи болх беш яраш шерьерйолеи гlулдакх вlашт1ехьдахара, производственни санитарни кхемрамзлен техникеи тозерйола гlулдакхаш чакхдоахлгlа.

СССР Министерствашти ведомствашти бокъо ешнаш къоаналла хинича пенсионерийн инвалидийн къахьегамах пайда эца лаьрхlа йола керда предприятеш хьлъеча, болх беш яраша реконструкци ечеи шерьечеи дизза дакъа лаца шоашта карарчу предприятиеи организацеишти мукъа бала.

Къоаналла хинна пенсионераш инвалидаш халкъа боахамерча къахьегама шерагlа юкъеозари бахача наьха цу категореи хьалторо лаьхьяри духьа кхы тlа а дукхха льготаи оттаяй, цу дахкъе:

1-чен Ц-чен группай инвалидий къахьегамах пайда эца лаьрхlача предприятешка, цехашка, участкашка болх беш болча цу инвалидашна 1973 шера 1 октябре денз 6 сахьата олаха ди а хlара шерьерча отпуска 24 балха ди а оттаду, хlаьта III группа инвалидашгеи иштта шlаьга балхаш деча II-чеи III-чеи группай инвалидаштеи — 18 балха ди отпуск;

цу предприятей кулгалхошта бокъо ешнай болх беш болча инвалидашгеи къоаналла хинича пенсионерашгеи профсоюзни кулгалхошца дагабабиначул тlехьагlа лохаргlа йола балха нормаш увтгае;

къоаналла хинича пенсионерийн инвалидийн къахьегамах пайда эца лаьрхlача предприятешка (производственни объединешка), цехашка, участкашка (быторгушкахь дена предприятешкара дlанйккхача), моллагlча ведомства доалагlа уж яле а. цу предприятешка болх беш болча къоаналла хинаиа пенсионерийн инвалидийн духьалара хьежжа 30 процентагара 50 процентага хlаъчаяьлла йола пайда производство шерьяргеи эргабоахаш товаргеи, болхлочгга материальни поощрени яргеа а цар социально - культурни чулеча мотт-тигlан хьалаш тоадарга а дlанхийта йиш хилар оттадлаш;

кустарно - ремесленни промыслай-ларда тlа халкъа эца хlамаш хьежи бахача нахь бытовой гlулдакхаш деш болча къоаналла хинича пенсионерашта къоаналла тепа пенси дlатела долалерга 1974 шера 1 январе денз оттаяьча порядкагlа 50 процента боараме, хlаьта Урала, Сибарегlен, Дальни Востоке районашка - 75 процента боараме;

лохбаьб кустарно - ремесленна промыслакнара граждана-шта тlаЮоагlача доходаш тlара йоьа-хача подоходни налога боарам.

БОККХА ТОЛАМ

«Горскнефта» тlемехдаьлтахошца боккха толам баьккхаб, 27 сентябре цер кхоачашlар «Iаьржа доцIуш» дакъахар 9 бетта пlан.

Цу толама кхъе дика дахъа дишеи, Социалистически Даниел Евгеньей Митрофановича куллалдеча шоллагlча районни инженерно-технологически служба коллективо.

Мехкдаьлта дакъхар план даим кхоачаш а еш дика къахьегаш хьайоагlа коммуниста Милодоров Виктор Тихомовича куллалдеш йола цхьоалагlча районни инженерно-технологически служба коллектив а.

Къинхье къахьегаш ба социалистически яхье хьалха лаггта операторашца Уматтиреев Iусман, Лобакина Вера, Ахмелов Ахмед, Дзебз Александр, скважинашта капитальни ремонт деа цеха бурильщик Косяков Сергей, кхыбараш.

Г. ЛУКЬЯНОВ.

МАССАНЕ А ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

ГРОЗНЫЙ — 1 Хоза кийчьяь яр № 8 йола хоржамаи участок. Шоашта духхадезача Советски Экъара викала Герасимов Иван Александровича тlехьа кхаж тесса бальха Iурра денз дукха нах хилар уьхаза. Харжархошта юкъе ба мехкдаьттахой, гlишлонхой, химикаш, хьехархой, дораш, иштта кхы дукхача профессеш болу нах.

Массанел хьалха уьхаза кхаж тессача бlаухо А. А. Романченкос аьлар:

— Иван Александровичь Герасимоша тlема лаьккхе цхьана гlулдакх деш хlинаб со. Цунна цхьана яьккха ха дайм дикаиза дагайох сона: кlоаргта хьакъехь долаш, тlема говзаш йоаллаш. Iимерза новкъост ва Иван Герасимович. Аз дег тlара ракза воллаш кхаж тесс цунна тlехьа.

Иштта вай хьамсарча Дальен мапарс кхъегам лорабеш Советски Экъара цикала тlехьа дет тlара ракза йолаш ше кхаж тассарах дийцар цига кхамаьл дахча профтехобразование учили-ща болхдоче Е. А. Воронинас а.

НАЗРАНЬ

Къахьегамеи политически хьинар айденача хьалхиса чакхъьлар Назрановски район масс коргашка СССР Лакхехьарча Советан депутаташа нов. И. А. Герасимов харжара кхаж тоссилга.

Iуйрийна 6 сахьат дахъа денз йийлла яр агитпунктаьй наlарш. Район эгтара хьалха, Iуйрийна 9 сахьат доаллаш кхаж тесса яьлар Буро-Кlалара № 5 йола хоржамаи участок.

— Аз кхаж тосс, — аьлар Буро-Кlалерча вештхьара ваьнича къоанову, пенсионера Уждхов Юназа, — депутата нов. И. А. Герасимова тlехьа, вай Дальен доазонан ефе лораде каийла цун, ваьна.

Урия чу це бюллетень Iочуккосташ Назрановски совхоз-техникума Яндарева отделене механизированни звеноен звеньевойс, Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарчалла Совета депутата Чаьгов Пашас аьлар: «Тхо къьхьегама нах ла. Вай мехка хоржамаш хулаш долуш хlара пlей дикача толамаш белгалдоаьхкх оаха. Хlинз кхаж1аш чулацам я са звено. Ййслагlча пятилетка кхоалаcIув, хозда мбеча шера хlара гектара тlара 30 центнер фуьлъьхь хьажкlаш чуэца ваьна доаг денна са звеноса.

Назрановски район ерригача 23 хоржамаи участке делкъьшина 12 сахьат доалаш кхаж тесса бахар 93 процент боараме. Хlинца 2 сахьат доалача хана кхаж тесса ваьлар район ме воля харжарзо.

Дохкха цlей санна хоза чакхъьлар район СССР Лакхехьарча Совета депутаташа нов. И. А. Герасимов харжар.

МАЛГОБЕК

Районерен городерен хоржамаи участкаш дика кийчьяь яр. Iуйрийна яьх сахьат доаллаш лохкаш муьлаш а болаш безаш тlе-эдаш бар цу массайолча участке СССР Лакхехьарча Совета депутаташа нов. Герасимов Ивен Александровичь харжара кхаж тасса боагlаран.

Малгобекски районерча Кердача Редактерча № 15 йолча хоржамаи участке кхаж тессачарех эгтара кхоачаш а вар 90 шу дика Алхаев Iабдурахьман Гlереевин

— Вай Дальен дикагlболча кхоингех цаг волча И. А. Герасимова тlехьа да кхаж тосс даим вай кхаж ерга долаш хуьлу, дуненн тlа машар хулга ловш. — аьлар цо.

— Аз кхоабалью дуненн хьалкъашта кхаж кхоккха мехка, дуненн тlа даим машар хилийтара вай хьамсарча парте, правительстве лелаеш йола политика, — вьнна кхаж тессар 1906 шера яьлча Iалам а. Малгобекера Малгобекерчи ихьоалагlча участке.

Малгобекски районен иштта городе Малгобекеи ерригача кхаж тасса безаш мел хинна сан сайрийна иттсахьат доалача хана кхаж тесса чакхъьлар.

КАРАБУЛАК

30-ча сентябре Iуйрийна яьх сахьат доалача хана Карабулакерча №№ 13, 14, 15 йолча хоржамаи участкашка масс огlорадза хьатlаяьлаш бар СССР Лакхехьарча Совета депутаташа нов. И. А. Герасимов харжара кхаж тесса боагlа нах. Из политически кlманаи дика кlаргlа а яьккха чакхъьлар № 13 йолча хоржамаи участке. Цига боргlга а харжарзой сайрийна иттсахьат доалача хана кхаж тесса чакхъьлар.

КАРАБУЛАК

30-ча сентябре Iуйрийна яьх сахьат доалача хана Карабулакерча №№ 13, 14, 15 йолча хоржамаи участкашка масс огlорадза хьатlаяьлаш бар СССР Лакхехьарча Совета депутаташа нов. И. А. Герасимов харжара кхаж тесса боагlа нах. Из политически кlманаи дика кlаргlа а яьккха чакхъьлар № 13 йолча хоржамаи участке. Цига боргlга а харжарзой сайрийна иттсахьат доалача хана кхаж тесса чакхъьлар.

РЕСПУБЛИКА КХАШКА

Дукха балхан да хlанз юртбахамаш механизаторанаа де дезаш: яьлта лаьрхlа хьажкlаш, гидурагаш, шекара свекла, кхы-йола культураш чуэца еза, гуьрахь юв культураш дlае, зяба льяьта аха деза.

ХЬАЖКlАШ ЧУЭЦАР

24 сентябрь тlаххоачаш 6 эзар гектара тlара яьлта дlайийна хинна хьажкlаш чуийлай республике, е чуэца езарех цхелагlа лакха.

Дика вlашт1ехьдахьккхад хьажкlаш чуэцлга Гроэненски, Гудермесски, Надтеречни, Наурски, Шелковской районашка. Цlаьгlга чуэца езачарех 40 процентагара 80 процентага кхачалца хьажкlаш чуенаб цу районашка. Цхьабакъда, хьажкlаш кхеира республике керттера йолча Суэженски, Ачхой - Мартановски, Урус-Мартановски, Шалински районашка 12—14 процент мара кхоачашъяьш хьажкlаш чуэра план.

СВЕКЛА ЧУЭЦАР

Шерра даьржад республике шекара свекла чуэцара балхаш. 24 сентябрь тlаххоачаш уж шера чуэца еачох 17 процент, е 1500 гектара тlара чуенаб из культура. Кхача районашца ийсдича лаьхьагlа я шекара свекла чуэцара. балха темпаш Ачхой-Мартановски районе. 28 процент кхоачашъяьш районе къаьстахошца шекара свекла чуэра план.

Республике ерригача районашка дика хьийкъий шекара свекла. Хlара тlахара тlара юкъера йола 238 центнер свекла боа. Дlадахьа шера тlара гектара тlара чуийлар 165 центнер мара яцар.

ДУГА ЧУЭЦАР

5366 гектара тlа дlадайнадар пай республике уж шера дуга. Гудермесски Шелковской районашка 774 гектара тlара чуийлаш из, е дlадайнадар 14 процентага боахъа. Хlара гектара тlара юкъера лаьрхlача 33 центнер боал.

ГУРАХЬ ЮВ КУЛЬТУРАШ ДIАЕР

Уьх шера 216,5 эзар гектара тlа хlатан доакъаран лаьрхlа гурахь юв культураш дlае еаш ба республике механизаторан. Тlаххоачаш уж культураш дlаера дикагlйола агротехнически ха. 24 сентябрь тlаххоачаш 15 эзар гектара тlа дlайийна республике боахамаша гурахь юв культураш. Массарел дукхагlа гурахь юв культураш дlайийнаб Гроэненски, Надтеречни, Наурски, Шелковской районашкарча колхозаш-шеи совхозашеи.

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЙОАККХО ЯР

Уьх шера плангlа заба 167 эзар гектар льятта аха деза6 ба республика механизаторан. Хlаьта 24 сентябрь тlаххоачаш зяба ьхар 51 эзар гектар льятта мара дап. Дика вlашт1ехьдахьлар зяба льятта ахара балхаш Надтеречни, Шелковской районий боахамашка. Иштта, Надтеречни района механизатораша — 41 процент, Шалински район — 45 процент зяба льятта ьхьад.

Геттара во лел зяба льятта ахара балхаш Гроэненски районе — 25 процент, Наврановски — 17 процент, Шелковской — 13 процент.

Юртбоахама къахьегамхой керттера лекхар да «— хlана деш дола дерриге балхаш доацlача хана дика чакхдахар, пачъхьалхенера юртбоахама культурай продукци йоккхера шоай декъарш кхоачашдар.

24 СЕНТЯБРЬ ТlАКХОАЧАШ ХЬАЖКlАШ ШЕКАРА СВЕКЛА ЧУЭЦАРА

СВОДКА

(план проценташца).

Районаш	Хьажкlаш чуэцара	Шекара свекла
Ачхой-Мартановски	12	28
Гроэненски	42	—
Гудермесски	69	17
Малгобекски	5	—
Надтеречни	80	—
Наурски	36	—
Ножай-Юртовски	8	—
Советски	2	—
Сунженски	3	—
Урус-Мартановски	12	14
Шалински	14	18
Шелковской	46	—
Республике	19	17
Дlадахьа шера 25 сентябрь тlаххоачаш	29	14

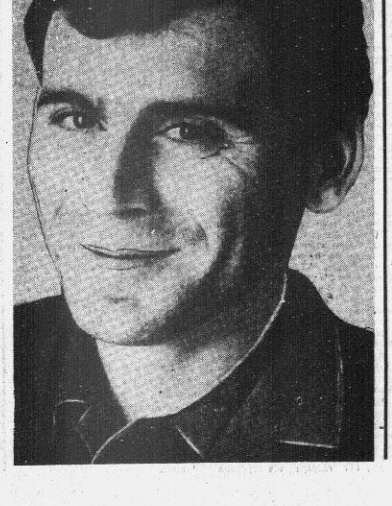

СССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1973. 27 сентябрь. № 199 г. Москва.

Гlулакх дара хамаш яьха бахьна тlема гlулакхаш тlара нах 1973 шера ноябре—декабре СССР Геразащцарча Низашмара дlабахарахи боьшоца дола тlема гlулаих де граждана аргlанна тlахьехарахи.

«Массава а тlема гlулаих де денхарийла хиларах» долча СССР законагга хьежжа АЗ ПРИКАЗ ЛУ:

1. Боьшоца тlема гlулаих дара хаиаш 1973 шера 31 декабре чакхйолаш бола тlема гlулаихаш тlара нах 1973 шера ноябре—декабре Советски Эсиара, Тlема-Форда Флота, доазон тlарчи чурчеи бlун муггарашиара дlа а баьха запасе бахийта.

2. Тlема гlулаихаш тlара нах уих приказа хьалхарча пунитара хьежжа запасе а бохийташ дlабоахаш хиларца дувзаденна Советски Эсиара, Тlема - Форда Флоте, доазон тlарчи чурчеи бlунца боьшоца дола тlема гlулаих де тlахьехалба тlахьехача дийнахь 18 шу дузаш бола, тlахьехара ха тlехььяьнихта боьшо йоацаш бола граждана а тlахьа ишшта хаиаш йоккхагlа яле а тlехьеха безаш болеи тlахьехара тlехьаньха хинна хаиаш чакхъьянеи граждана а.

3. Ерригача роташа, батареяша, экскадриляша, неиаш тlа дlанхайадогда приказ.

СССР оборона министр Советски Союза Маршал А. ГРЕЧКО.

ССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ПАЧЧАХЬАЛИХЕН МАЬХИЙ КОМИТЕТЕИ СССР ТОРГОВЛЕ МИНИСТЕРСТВЕИ

СССР Министрий Совето тlедиллараГlа СССР Министрий Совета Паччахьалихен комитетен СССР торговле Министерствая 1973 шера 1 октябре денз пачхьалихен розничии маьхаш дохьаьа:

«болонья» тайпара кlадаь яьча плащашгеи курткашгеи — юкъера лаьрхlача 30 процент, трикотажни корпонеи кlадаь яьча маlача наьха кочамашгеи кхаиаьха блузкашгеи — юкъера лаьрхlача 15 процент,

ацетатни дьярех дьь кхаиаьхеи бибгеи чулъяьхь духьаду пазата барзкъаш — юкъера лаьрхlача 12 процент,

синтетически объемни аьхингех яь тlеханахьа юкъаю пазата хlамаш — юкъера лаьрхlача 20 процент,

перош доаххачех шариконни авторучкаи къьыст-къьыстача медаиита — юкъера лаьрхlача 16 процент.

Розничии маьхаш иштта лохдаьд штапельни кlадаеч тайга яьча хlамашта а — боамбе кlадаех яьча хlамай маьхий боарамга хоачаеден.

Назранера «Электроинструмент» завода инструментальни цеха координатичи ва Котиев Батыр.

— Батыр лакха разяла бола кадрови болхлор хинна Iаи. Хlаьта нормаш тlеххьоачашъяьца, къаьстгага низам дика хlинйтара-ца кхъчарна хьокхам бенна а Iаи из. Хьинаре дакъа лоаци цо завода коллектива вахара юкъе а. Координатин участкерча коммунисташа шоай партгрупоргалла хержав из. Дика Iомаьй цо агитатора гонзал а. Завода партбюро секретара Эльжаркиева тlоагlа мога а веш вийлар тхона из хьинар дола къона коммунист.

М. КАРАЕВ,

СУРТА ТlА: Котиев Батыр.

Автора сурт.

МОАККХАЗ САННА ЧIОАГIА, ШАКIА САННА ЦЕНА

Библе тIа дувцаш да сонтабарах наха дала мишта — тайпара дац. Цхъа наьха безам хIилар,— йоах цу тIа, — дала кхайеллашка хьажа сингала хоахчаш вIоа е. Из дала дезанар, шуздуьйш цо Вавилонски вIоа еш боаххарш тайп-тайпара мотт луш хилийтеб. ТIакхка нах вIашш дувнучох па хкеташ бисеб, нах IадолалаIа гIулакх хоьлаIа дахнад, вIоа на еш йисаб.

МоллагIа легенда, моллагIа фьаьг наьха творческих хьаьуд. Ха чу малагкъегаш сапш, царга IIолла йовза йIш я уж хьаьхинка ха, уж хьаькхеллярий мировоззрени, цар сакхетам.

Дуккхача бIашерашка тайп-тайпара кхаьех бола, эрсаш мотт дейх нах шоайла вIашш моастагIа деладеш хиннаб. Ховш да: тайп-тайпара кхаьех бола нах цхьана вIашшагIкхийтача, уж вIашш бехаш а кхеташ а хьаьа царна могарггар сигал хоачаш вIоа яь на Iеш, цхьаькха классаш йоаш ца общество хьаьпе я, тIаьта цо бIаьлийчарга ю хIама хургIап.

Ишшта хьаьхинка я эгIашоаьча дьялх а по тайп-тайпара мотт дебечча дувргболаш баьча нахах а йоаь легенда.

Сийлахь-бокхкача Октябро, ше котбоаллашехьа а, сиха йоаьхо йир вай планета тIа мел баха хьаьнаа нах вIашш кхеташ хилг Iомабера, -цо шарца белар массане а дика кхетош бола цхьа мотт — ленински кхьамй политика. Из кхъобабьеш хьа я йиша бIаьнеел совIга тайп-тайпара мотт дебечча советски наха исторически доаладач ханачка толамца хьайбр социалистически общество, тIаьта хIанз коммунизм хьаьпеш а ба уж..

ВIоа ей хиннача вавилонски гIишлонхоьех йолл легенда сона дагаехар, йовза яле а массе а оагIорахьа хозача мехкалыттахой города — МагIалбика биографе уйла еш. Из изъьярш а хIанз яъьерш а 30 гаргта тайп-тайпара мотт лебечъ наьха шонкаш йоаьха кхаьнаа магIалбика.

Шовзткъа шу долча городь исторе хьаьхара дошо муг1 дIаиздьбаьб татарина Тайжетинов Кабира: цо кургалдечь бригада бургун техар МагIалбике эгIара хьаьха низ бола мехкалыттa кIедж техача № 13 йолча скважинана. Итташ шерашка мехкалыттахошта кулгалдеш ва хIанз дзагIа а догIаш салаIа вах кийчлуш вола а гIолгIа. Пlиев Султан.-Бурун тохара балхй начальника хIаракчун Темираев Сослана хьаьхленна хIанз юрски тIоаньш карадерзаденш латт. хIаьта ухьаза — 126-ча скважинана бурув тохана бригада дина кулгалдеш ва гурже Поххадзе Гурам. № 940 йолча скважинехь бурув тохача хьинаре кхаьега бурильщика эрмалоев Григорин Валере. Газ чакхбоахарий коллектива кулгалдеш ва завода директор эрсе Максимов... Берашта хьехаш я горсовета депутат йола похчо Энгиянова Лейла. Тахка унахлIено лорашеш ва дор хIире Алборов Павел. Города тIема комиссар мабор Ковтуненко — уж разница, прокурор Малсиков Сулейма — похчо. чурча гIулакхий отдела начальник Могучков Шамсудин — гIолгIа, города хьалха суда председатель Долженко Любовь Петровна — эрсе, моттигерча автоинспекце начальник капитан Афанасьев — чувашш, ншшта ,кхы дуккхабараш а.

Кхьхаташка па хьожаш, хьаьха хьаьлатбенарий цераш я аз кхьаьрза, е докккичча гIулакхашка хиларца, е турпале кхьаьегарца бовзаш ба уж берригаш а. МагIалбик хьаьлъеча а дегIайоалаеча хьинаре дакъа йовцаш хиннарий а, барий а цераш яха эттача духхха ха а мотиг а эшарбя.

Ма духхха а ба-кх уж, даьхенна хьаьхашкара деккар тIеэдика кхоачаш а деш хьинаре кхаьега-ренаш, белаежах белаеж а теха коммунизма сийрда вахар кхоллаш бола тайп-тайпарча кхаьех бола наьх! Хьаьнарша вай говзар вайн пхиъ-ллеш, кхьаьрашц тIеэдика караберзабабьеш массане а, ххетабеш бола цхьа мотт — Даьхен духьа хьинаре кхаьегара мотт.

Шоай интернационални деххьарашта тешаме болча бурув детташ Вуззулуше, Атаршкова, Миргофанова, кхьбарша духхха кхаьегам, шоашта зелезнай дIаденнад моттигерча кхаьех бола бохлхол Iомабара. Хьаьта хIанз Хамурзиев, Хадзиев, Эсмурзиев, Мурузев, Чертоев санна бола больница а гIолгIашкеи похчашкеи бола бурув детташ шоай духха ха йоаьшш хьинача хьаьхенот кIезнигагIа кхаьегара сийле йоаш бш.

ХIанз уж шоашш да шоай кхьаьхегама новкъосташта тIо деш а уж Iомабеш а. Масала, Хамурзиев Iаддалий Хьаьхашша бригаде болх беш да яьх кхаьех бола нах. Хьаьта из царна массанена цхьатарра тешаме детташ, новкъост, эшар фуд ховш кулгалхо а, дика хьехархо а ва.

Тайп-тайпара кхаьех бола нах ба киришкаш еча эвводе болх беш. Цо новкъаре яц завода коллектива паччахьалкхен задашеш тIехкхочаш а еш кхаьегара. Балха а салоIаш а тIехдика вIашш кхеташ ба эрсе Савицкий, нохчо Джабраилова, гIалгIа Гайтукиев, гIумке Гекоева, украинка Сирон.

Городерен райончеран ерриге коллективаш юьнарг1ен аз. хIинца цига массеннаха а болх беш, цоай берригга кхъьегарш юкъарча гIулакха дIалуш ба тайп-тайпарча кхаьех бола нах.

Лоарлам боацан беркате да цу наьха гIулакхан. МагIалбика лаьттан чепаш карарзаеча 40 ше га города мехкалыттa промышленноста кхъьегарг1ашца Даьхенна денаал еэткъен кхоъ миллион тонн «гIарка дошуьа». ГIишлонхой кургашц хьаьдаьх итташ вIашшгара дIа кIенош, школаш, тIекаш, берриг бошмашши яслеш, дукха промышленни нердприятеш, культура учреженеш.

МагIалбик кхоллаш хиннарех кухьбарш хIанз найна юкъара дIабьашнаб, е салоIаш ба. Царна метта дIаэттаб цар кхебьарш. МагIалбика керда вахар хьаьдеча дIакхо йоьш а дац. Бурув тохара баш да керда мехкалыттa тIоаньш лохаш, гIишлонхой ба 100 квартира йола цIенош. 964 бера лаьрхIа школа, 320 меигга бола больница а гIолгIашкеи похчашкеи бола бурув детташ шоай духха ха йоаьшш хьинача хьаьхенот кIезнигагIа кхаьегара сийле йоаш бш.

Вlалла а шено ш1 тха сийлахьа бурув тохарша керда мехкалыттa лохарг1ахлярах, город кхы а хозяг1а, тоаенна1а духхчинарах. Ишшта ба советски нах — шоаш лаьрхIар кIоачашдеш.

Мехка экономикж а культура а дегIайоалаеча дьяха Iальпмате доккхий толамаш хиIа йиш яларг промышленности юртбоахамен миллионаш кхъьегамхошта юкъе, городан юртан юкъе аййха творчески бувзам дIанибебаре. Цудухь нийса хургIап города промышленни комплексаш биIца

Шеча Байрахл орден леланеча «Большевик» яхача Гусь-Хрустальни района колхозо — Владимирски областе дикагIьяре цхьанне — шиш шоазткъе пхиъ шу дизар белгалдоаккх. 75 шу дуаш юбилей я из йилларш, цIакхха ца хувцалуш цун председатель волаш хьавоагIачун, Социалистически Къаьхегама Турпала, СССР Лахчехьара Совета депутата Акин Васильевич Горшкова.

Боккхен сийлахьен пикъ хьабенаб колхозо. ХIанз масее оагIорахьара дегIабеча боахам ба из.

Хьайбай боахане толамаш дахарах дукха ха йоаьшш СССР Министрий Совета а юрта боахамен заготовкайн боаллоьн гIулакхера пальен профсоюза ЦК-а а карара кара тела Цце байракх енай цунна.

1972 шера йиъалагIча кварталеп 1973. шера хьаьлхарча шин кварталеп паччахьалкхенга еххай 8500 центнер шурйн 2450 центнер дулхен. Ухх шера 25 центнера гаргга.кхьаьчаб хIара гектара тIара доалеча ялата хьуьжъам, хIаьта кхартолий хьуьжъам уххаза цIакхха а ца хиннача тайпара ба — хIара гектара тIара 300 центнер.

Хьаьха эрий алаваь Мешере хьаьлъеттай — хIанзарча тайпара йоль юрта поселок. Цун территоре тIа я детсадан, интернат а йоллаш бола школа, клуб, тижаш, быта тIа. Наха чуге хьаьдаьмца цIеношка 3—4 тIа да, телефонаш оттаяьй, газ, водопровод чуйиллай, канализаци, ваннаш я. Быта тIоагIга юкъеьвхай холодильникаш, барзжъаьш дутта машинаш, пылесосаш... санна йола хIамаш.

СУРТА ТIА: кIоначаь колхозхоша хкамаьл деш ва «Большевик» яхача колхоза председатель Социалистически Къаьхегама Турпал, СССР Лахчехьара Совета депутат А. В. Горшков.

Б. АКИМОВА сург.
ТАСС фотохроника.

ЯЬССАЧА АРА ХЬАЛЪУВТТ ГОРОДАШ

Революци йдалелхьарча Казахстана городашка мел баьда нах хIанзарча Караганде хийцна чу-таргIургбар. Цу тIа а горницкн столице кхы а дукха юсарг1ар нах чухвошшана йола квартаьлан: цу хана Казахстане городашка баьха нах ах миллион сагал кIезнига сонIга мара хиннабар. Хlанз Казахстанера вийтта миллион сагах хIара вIалгIанар городе вах. Хьалха «баьнна лийнварий» мехка алхха ух тIехьхарча итт шера керда хьаьхинна шовзткъе итт гаргга городи боахлой посе-локи. Республикерча итт городах хIара барг1 Советски Iьдал латта шерашца хьалъв я.

Хьа ца хила йиш яларг уж — сийрда, хIанзарча тайпара йола, пахара пар1iата городам. Геологаша йоах, дунен тIарча дерригача минеральни ресьрсех порг1 процент гаргга дараш Казахстане да. Цун льаттан чепашка боалл ли-хьйта миллиард сонIга тонн кIор, ешткъа миллиард тонн гаргга ашька руда. Геттара дика хила тарлуш хIама да, республика территоре тIа геологашта гучалъна рудан сийрда бесам дола металлашн доахка кхо-зпар сонIга металлург — уж хургIола кхо зпар

ЕРРИГАЧА ОБЩЕСТВЕННОСТА ГIУЛАКХ

Дукха ха йоьшшан хиннача городской актива собране лаьцна. Цига дакъа лоьпанбар боахаммий кулгалхой, юртаСоветий председателлаш, юхьхьанцарча партийни комсомольски организацеташ секретараш, юртера боахама специалисташ, колхозни бригадираш хинна ца Iеш предприятеташ, организацеташ, уьрженеевий кулгалхой, школаш директораш, культпросветучреждеей боьллой. Собране дийца доьш боахама гIулакхашта доагIаш дар, кертIерча дакъе уьх цера тхьамка дика чуэцилгра йашт-тIехьдоаккхар а долаш.

Тхьамка чуэцилгра йштта доархIам бен оьа деладара бахьан да из пайдане культура хиларг, из лелае дагIа денз боаханий экономика аййаз йолаелар.

Бакъда, тхьамка леладе долладе-ча шера цIехьа колхозаш бIаьхий хилар аьлча-м бакъ дан. Юхьханца дукха новкъарлецаш ниссдора, тхьамка леладара сонт яларг, хIаьта цунах пайда бергахилараш ца тешараш а духха бар.

Шерра шера тхьамка леладераш духгарIа хулаш, цунах боала пайдан лаккхар, из дIадуш дола ккаш духгарIа хулийтаз хьадаьхьад районе боахамаш. Хенз районерча колхозаша лелаева юрта боахама культурех доархIамегIа ер тхьамка да.

Уьх шера 704 гектара тIа дIадегIа да тхьамка. ДIано йодача хана ух кхоьш кхы а шерде даьрхIад колхозхоша: тхьамка духгарIа хьувьхадеш, цун дикад лаккхе керхI. Тха районе хьалаккха из ягтара ниисагIа долаш шиъ ба, хIена аьлча районе лаьттан кIезнга доландаь. Массехк шу хьалха тха тхьамка леладераша гектара тIаре 10 центнер тхьамка дакъе дохкхаш хIама а хетар. Бакъда тIехьагIа гучадалар тха торонаш духкха а духгарIа хилар.

Этгара хьалха йаьрхIар оаха тхьамка леладерий, специалистий говзал лаккъе. ДухгарIа долча боахамашка хIинга болх беш агрономаш — тхьамка леладераш ба.

Белгалде доагIа, хьуркъам лакха бола тхьамка кхедарга кхачара дукхха а тIатеIла а тха колхозхоша, специнасташа, боахамий а партийни а органий куьгалхоша кхъьяьга хилар, юкъе организаторски болх беш цу гIулакха шоашкара доагIар деш мотгигашкара Советий депутаташ хилар. ХIинга а ишта да гIулакхаш. Болх дика аIаштIехьбокхар, цIена кхъьегар, хIара денна говзал лаккъар — из шоай кхачара дукхха а, тIатеIла а тха тхьамка леладераша.

Тхьамка йIадегIар, цунна доагIача тайпара гIулакх дар, из дика хьувькъадар цаI да, бакъда изамиссел доархIам боьшш да хIункъадь тхьамка шиъ хаппIехь тIа чуэца, из доккъаь, тайптайпара сортех из кхоастаде, тIаккха цунах пачкаш а еш из паччахьалхенга дохха кIиччар. Из дохкха говзал яшаш хIама да.

Районерча тхьамка леладераша дош деннад укх шера 900 тонн тхьамка паччахьалхенга долха. Дош далар пайда бац цунна тIехьара гIулакхаш дика ца хуьт. Из дика кхеташ тха колхозхоша, тIаийа деннараш тIехьххоачадара хьинар айдаь кхаъьег шер.

Дика хьайкъад укх шера районе тхьамка: дега тоам бегIа, бIарг болабеш а. Шерипова цIерагIчеча «Заветы Ильича» яхачеи колхозий тхьамкий плантацеш. ХIанз чуэйина тхьамка лист хьайбоккхаш, из боьшшеш, болчахьалхенга йIаьла кIиччаеш ба колхозхой. Сентябрь бетта охххо болабелар уж тхьамка йIедала, ягтара хьалха из йIадала боьхо елар цершипошшта, хIинга дика мар хьоккхаш лакха доландаь. 105 гектара тIа кхедаь тхьамка да цар уьх шера чуэцаш латтар.

Духьаье йоашш дIаййар цаттара ягтара хьалхара продукци. Из тамаш а яц, хIинга аьлча, из кхедьвд йоккха опыт йолча, Ленина орден лелаеча, Мескетински юрта Совета депутата С. С. Мудушиев керте латтача тхьамка леладерий бригадин. Цхьан цомплексагIа дIаьхьа колхозхоша дергига балхан: тхьамка лист кагьеш хьайбоьух, тIаккха из йоккъе дIайбоьлйат, из тIехьа хьаъьолл. Хенз цхьа миллионни ши бIаь эзари метр тIирган хьалъэлла тхьамка да колхозий сушилкашка доккъдеш. Цунах доккха дакъа доад Мудушиев бригада члений а. ПланагIа 12 гектар лелае сача 14 гектара тIа кхедьад цар тхьамка, хIаьта план 15 центнер йолча хIара гектара тIаре 25 центнер яккха дош а деннад. Из деккар тIехкхочашше торо я бригада. ХIанзлехьа а цу бригадацарга З. Абдулмажидовас, Б. Мусейева 15 центнер яьккий хIара гектара тIаре.

Хенз ха этта дена ди, сахьат ца тулийташ болх бу тхьамка леладераша. Ханнашка тхьамка чуэйина дакъхара йоаш безкотагат. Толаме кхоачашъеш я 1 миллион 553 эзари сом экономически эффект а йолаш йола. 132 керда мероприяти юкъеъхьа аьлна яь решени а. Промышленни хьалакка карарзаеш я лаьтта кIал гIувнаш йоахаани выбровыпуск йолаш йолеп лаьттанна кIалхара руда доаха керда лакха эффективни технологи. Пятилетка чахьйоалаш шера доаккха руда 39 миллион тоннагеи апатитони концентраш 15,3 миллион тоннагеи дIаккхочаяьра хиланза дарг мел доаца хьалаш хилийта тIерг коллектив.

СУРТА ТIА: комбинатера мехка суперфосфатни заводашка хаддана-за дIаккъхьаш латт апатитони концентрат.

С. Майстерана сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХЬАМКА — ГАЙДАНЕ КУЛЬТУРА

Сентябрь бутт болаяуш района партийно - боахама актива собрани хилар. Цига дакъа лоьпанбар боаханий кулгалхой, юрта Советий председателлаш, юхьханцарча партийни комсомольски организацеташ секретараш, юрта боахама специалисташ, колхозни бригадираш хинна ца Iеш предприятеташ, организацеташ, уьрженеевий кулгалхой, школаш директораш, культпросветучреждеей боьллой. Собране дийца доьш боахама гIулакхашта доагIаш дар, кертIерча дакъе уьх цера тхьамка дика чуэцилгра йашт-тIехьдоаккхар а долаш.

Тхьамка чуэцилгра йштта доархIам бен оьа деладара бахьан да из пайдане культура хиларг, из лелае дагIа денз боаханий экономика аййаз йолаелар.

Бакъда, тхьамка леладе долладе-ча шера цIехьа колхозаш бIаьхий хилар аьлча-м бакъ дан. Юхьханца дукха новкъарлецаш ниссдора, тхьамка леладара сонт яларг, хIаьта цунах пайда бергахилараш ца тешараш а духха бар.

Шерра шера тхьамка леладераш духгарIа хулаш, цунах боала пайдан лаккъар, из дIадуш дола ккаш духгарIа хулийтаз хьадаьхьад районе боахамаш. Хенз районерча колхозаша лелаева юрта боахама культурех доархIамегIа ер тхьамка да.

Уьх шера 704 гектара тIа дIадегIа да тхьамка. ДIано йодача хана ух кхоьш кхы а шерде даьрхIад колхозхоша: тхьамка духгарIа хьувьхадеш, цун дикад лаккъе керхI. Тха районе хьалаккха из ягтара ниисагIа долаш шиъ ба, хIена аьлча районе лаьттан кIезнга доландаь. Массехк шу хьалха тха тхьамка леладераша гектара тIаре 10 центнер тхьамка дакъе дохкхаш хIама а хетар. Бакъда тIехьагIа гучадалар тха торонаш духкха а духгарIа хилар.

Этгара хьалха йаьрхIар оаха тхьамка леладерий, специалистий говзал лаккъе. ДухгарIа долча боахамашка хIинга болх беш агрономаш — тхьамка леладераш ба.

Белгалде доагIа, хьуркъам лакха бола тхьамка кхедарга кхачара дукхха а тIатеIла а тха колхозхоша, специнасташа, боахамий а партийни а органий куьгалхоша кхъьяьга хилар, юкъе организаторски болх беш цу гIулакха шоашкара доагIар деш мотгигашкара Советий депутаташ хилар. Хенз а ишта да гIулакхаш. Болх дика аIаштIехьбокхар, цIена кхъьегар, хIара денна говзал лаккъар — из шоай кхачара дукхха а, тIатеIла а тха тхьамка леладераша.

Тхьамка йIадегIар, цунна доагIача тайпара гIулакх дар, из дика хьувькъадар цаI да, бакъда изамиссел доархIам боьшш да хIункъадь тхьамка шиъ хаппIехь тIа чуэца, из доккъаь, тайптайпара сортех из кхоастаде, тIаккха цунах пачкаш а еш из паччахьалхенга дохха кIиччар. Из дохкха говзал яшаш хIама да.

Районерча тхьамка леладераша дош деннад укх шера 900 тонн тхьамка паччахьалхенга долха. Дош далар пайда бац цунна тIехьара гIулакхаш дика ца хуьт. Из дика кхеташ тха колхозхоша, тIаийа деннараш тIехьххоачадара хьинар айдаь кхаъьег шер.

Дика хьайкъад укх шера районе тхьамка: дега тоам бегIа, бIарг болабеш а. Шерипова цIерагIчеча «Заветы Ильича» яхачеи колхозий тхьамкий плантацеш. Хенз чуэйина тхьамка лист хьайбоккхаш, из боьшшеш, болчахьалхенга йIаьла кIиччаеш ба колхозхой. Сентябрь бетта охххо болабелар уж тхьамка йIедала, ягтара хьалха из йIадала боьхо елар цершипошшта, хIинга дика мар хьоккхаш лакха доландаь. 105 гектара тIа кхедаь тхьамка да цар уьх шера чуэцаш латтар.

Духьаье йоашш дIаййар цаттара ягтара хьалхара продукци. Из тамаш а яц, хIинга аьлча, из кхедьвд йоккха опыт йолча, Ленина орден лелаеча, Мескетински юрта Совета депутата С. С. Мудушиев керте латтача тхьамка леладерий бригадин. Цхьан цомплексагIа дIаьхьа колхозхоша дергига балхан: тхьамка лист кагьеш хьайбоьух, тIаккха из йоккъе дIайбоьлйат, из тIехьа хьаъьолл. Хенз цхьа миллионни ши бIаь эзари метр тIирган хьалъэлла тхьамка да колхозий сушилкашка доккъдеш. Цунах доккха дакъа доад Мудушиев бригада члений а. ПланагIа 12 гектар лелае сача 14 гектара тIа кхедьад цар тхьамка, хIаьта план 15 центнер йолча хIара гектара тIаре 25 центнер яккха дош а деннад. Из деккар тIехкхочашше торо я бригада. ХIанзлехьа а цу бригадацарга З. Абдулмажидовас, Б. Мусейева 15 центнер яьккий хIара гектара тIаре.

Хенз ха этта дена ди, сахьат ца тулийташ болх бу тхьамка леладераша. Ханнашка тхьамка чуэйина дакъхара йоаш безкотагат. Толаме кхоачашъеш я 1 миллион 553 эзари сом экономически эффект а йолаш йола. 132 керда мероприяти юкъеъхьа аьлна яь решени а. Промышленни хьалакка карарзаеш я лаьтта кIал гIувнаш йоахаани выбровыпуск йолаш йолеп лаьттанна кIалхара руда доаха керда лакха эффективни технологи. Пятилетка чахьйоалаш шера доаккха руда 39 миллион тоннагеи апатитони концентраш 15,3 миллион тоннагеи дIаккхочаяьра хиланза дарг мел доаца хьалаш хилийта тIерг коллектив.

СУРТА ТIА: комбинатера мехка суперфосфатни заводашка хаддана-за дIаккъхьаш латт апатитони концентрат.

С. Майстерана сурт.

ТАСС фотохроника.

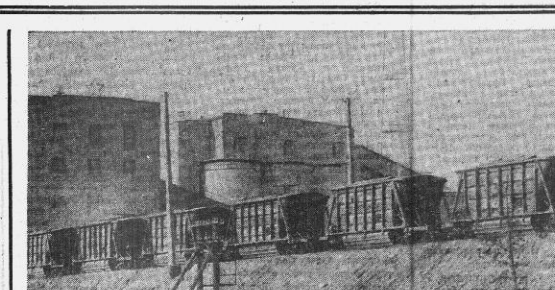

МУРМАНСКИ ОБЛАСТЬ. «Апатит» яхача Заполярьерча горнохимически комбинато, суперфосфатни заводашта аттара дукхагIа бедал лоаттаечо, укх тIехьарча итт шера хьозза дукхагIа арахецаш йолаьшй апатитони концентрат. Руда дукхагIа дахаро, технологически процесс хадданза эргабоахаш тоьро, керда оборудовани юкъеъхьаьро колективага йиш хилийтай укх шера йоккхагIйоада шиъ план оттае: 12,5 миллион тоннана мептел хьае лаьрхIар 13,4 миллион тонн гаргга концентрат. БархI бетта дIаихьайтай 300 эзар тонн совгIа планаа тIех хьаъь концентрат. Толаме кхоачашъеш я 1 миллион 553 эзари сом экономически эффект а йолаш йола. 132 керда мероприяти юкъеъхьа аьлна яь решени а. Промышленни хьалакка карарзаеш я лаьтта кIал гIувнаш йоахаани выбровыпуск йолаш йолеп лаьттанна кIалхара руда доаха керда лакха эффективни технологи. Пятилетка чахьйоалаш шера доаккха руда 39 миллион тоннагеи апатитони концентраш 15,3 миллион тоннагеи дIаккхочаяьра хиланза дарг мел доаца хьалаш хилийта тIерг коллектив.

Сурташа дувц

Борисполь яхача Киевски аэропорте мишта хуьх хьажа болх бе йолаелийтай Iохошшача хана самолеташтга управлени ю керда система. Цун новкъостагIа йоаш йола а, хIама дика бIарга ца гуча дина а хиъна Iохубина «дIабубул» самолет лохьлара трасса.

СУРТА ТIА: Iохоначъа йостаяьй «ГУ-134». Хьалхенкахьа — самолет лохлуча сальтажа йогача радиомаяка антенаан.

А. ПОДДУБНЕ сурт.

ТАСС фотохроника.

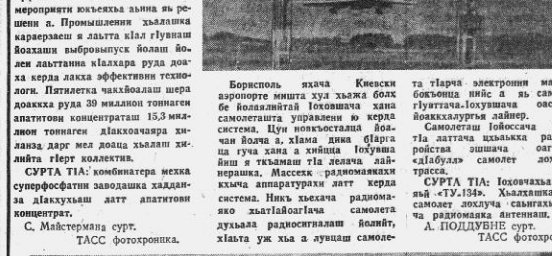

Боамби чуэца йоллеанай кулбехьарчеи кхулба-малхбузехьарчеи Таджикистана колхозаш совхозаш. Заготовительни пунктанца дIачукхьаьай хьалхара бIаьш тонаш.

Пятилетка кхоалагIча, хоздамбеча шера 750 эзар тонн боамби паччахьалкхенна дIабала ьашна деккар тIанйнад Таджикистана боамби лелаберашна.

СУРТА ТIА: Пендженски боамби цIенбера завода заготовительни пункте.

Р. ХАМИДОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ДИКА ГIУЛАКХ ХЬАЛЛАЬЦАД

Йоккха производственни опыт йолча ветеранан говзал карарзара-ра новкъа оьалуш хьалхара тIа райне боккхачча кхоачча болхлочуьнга цхьатарра дагадоаллаш да къахьегама оьсарле лаккъара тIегIлакх. Цудухьа шоашта ма хайнге а хьаллашар красномолотовша московски динамовшаца дIадолладь дика хIама. Дукха хIамаш дашхен теркладен дийзар болхлойн инженерно - технически болхлойн. Дlаболабийр кхъьегама оьсарле махулла лакхъе, ерригача цехахка производства эффективность айе, болхлой планаш нийса оттае, коллектива хьалхашка латта дехкаран кхоачашдеча хIаране лоаца дакъа зе вIашIехьдакхара тIаберзабаь болх. Уж дешан чоалхане хилар.

Атта дац ше Iема кхъьна хIама а дича, кердлар карадерзаде. Цхьабахьда завода кхъьегамхошна дог раьза а хинна хьатIаййа шоай болча юкъедоаладе лаьрхIар динамовшаца дIадолладь дика гIулакх.

Эксперимент дIайолелар. Шоашай планаш елар цхьайолча цехашкарча болхлошта «станочникашта.

Царна юкъе йоагIар заданеш, нормах доагIа сахьаташ, хьаьеза оьтгахан.

«Красный молот» завода механически цех. ДIатIайдоа со тоькарь Дымченко Александр Алексеевич волча. — Фу пайда боал кердача системах?—аьнна шийта хаттар дича, толашагIа волча болхлочу уьх тайпара жоп делар:

— Кердача системо новкъостал ду шиъ болх дикагIа вIашIтехьбокхха, бала денах бисна пайда ина, къахьегама оьсарле лаккъе, дикагIа гу хIара денна Iа беча балхах хьаьулар, аттагIа да социалистически яхьа итогаш е.

Шийт сменщикаца Ягодинскис Анатолий Андреевичаца болх бенна Александр Алексеевич. Цар балха хьокхаман гу юкъарча нарда тIа. Из шийт тайпара эламига бригада я.

Говза болхло хилараь доалаш дац гIулакх, тоьам бац задани кхоачашъе гIертарах (хIаьта занятаи чоалхане я!). Шоай карайначча гIулакха рязка ва Ржевский Василий Васильевич. Янков Михаил Сергеевич, Попов Виктор Дмитриевич, Долбилин Иван Ильич, кхы дукхха бараш. Уж ба нисдаьлча пятилетка кхоалагIча, хоздамбеча шера заданеи хаиаь хьалха кхоачашъа хьалха латтарашта кхъьсамо хьалха латтарашта.

Товарь Пьедышева Валентина Петровна механически цехь коллектива юкъе ена дукхха ха ди. Дукхахьа хала дар дунна. Хьаьта хIанз малача наха нийса кхъьегар IаштIехьбокхар, шийт план кхоачаш я ешь. Шоайгахьа дола къахьегама толамаш красно-молотовшаца хетадеу шоай завода.

77 шу дизара. **Т. СЕРООКАЯ,** заводской радиогазета редактор.

ХИМИКИЙ ТОЛАМ

Йийсаргlча пятилетка кхоалагIча, хоздамбеча шера еррига шоай торонаш оргдагIа яьха кхаъьегаш ба СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химкомбината белхлой. Толарни продукци арахецара нйс бетта план хIанал дукхха хьаьлл, 22 сентябрь кхоачашъ ден. ХIаьта продукцеена реализаци яра план 24 сентябре кхоачашъ. Ер бутт чахьбаллехьа планагIа лаьрхIа хинначуо совгIа арахецарга цIе йиллинни бархI бIаь эзари сома маьха полиэтилен, спирт, фенол, ацетон, кхыйола химически продукци.

Социалистически яхье хьалха дагIат Казакстанера Кулгалдева фенол арахецара производства химкиан. Хенз ит дукхха хьоачашъеш цар товарни продукцеи арахецара нйс бетта план. Цийта дика кхы а хьегаш царел дукха тIехьа па юхьан хьайоагIа Дронкин Владимир Михайлович кулгалдена спирт арахецара цех коллектива Даганадзе Вахтанг керте латтача дубитель кийчъеча цеха коллектин. Уж шаихье а 21 сентябре денз октябрь бетта календаргаIа кхъьегаш я.

А. ТЕТЕРЕВА,
тха штате йоаца корр.

Кхачан машинашъераш болча

Промышленноста чоагIта знаии базача наха хоаттанни а город Аргунерча «Пищемаш» завода ергасионера хала продукци. Цига хьаю кхачан промышленносера хала балхаи аттача доаха шунаи юла машинаш, емкостаи, базача наха зна кхыдола товаарш.

Шерагара шерага шиъ кхъьегама толамаш лаккъеи хьайоагIа завода коллектин. Кьаьстта хьинар айдеелча кхъьег ца йиллагIа тха пятилетка кхоалагIча, хоздамбеча шера. Халъха боахама план хаиал хьалха кхоачашъара яьржача Ерригсионни социалистически яхье хьинача завода коллективо балпха-дика толамаш дахах ух шера ййс бетта. 21 сентябре тIехкхочашъ, ерриге продукци арахецареи цун реализаци яреи ййс бетта план.

Кхачан машинашъерий низ кхъьчаб дIадахача шера ух хьанаца вийсйича 13 процент дукхагIа продукци арахецаш, иззал процент лаккъеннад кийчача продукцена реализаци ега а, детсайнай кхъьегама оьсарле. Лоьбенай кхъьега ина товаарш кадгIаргIа дIабода яьх.

Заводе шерра баьржай коммунистически, кхъьегамеи профессех дикагIар яхи цIи лаккъара тIехьара болам. ХIанзе а 140 сар ва коммунистически кхъьегама ударника цIи леладеш, хIаьта продессех дикагIар яха цIи сиъай 34 болхлочоз.

Халъха боахама план хаиал хьалха кхоачашъара яьржача Ерригсионни социалистически яхье хьалха латтан хьайоагIа Ужахьа хулгалдеи йоача ширпотреба участка барашна хьалха-ган. Цо ух шера ййс бетта планал совгIа арахецаш 129 эзар сома маьха халъха - ина товаарш. Денгара денга шоай балха толаман лаккъеи хьайоагIа я Устинов Владимира кулгалдеи йолча слесарий сборщикий бригада коллектин. Шоай хьаналача къахьегама заводе дика боьшш ба Иеранлов Хизира бригадацара слесарши-сборщикаца.

Дукха рационализаторан ба а завор. Цар маьхала предложеени балха юкъейоалаяр дика пайда хуй производствана. Уих шера балха юкъейоалаяр дика пайда хуй производствана. Уих шера балха юкъейоалаяр 16 рационализаторски предложени. Хьалхарча ах шера царех хинна пайда 4,6 эзар сом ба.

— Карандашаиа толамаш тIехьатташ да, — йоах завода хIинга-тора Гайтаров Руслана, — Цхьабахьда царех кхоачаш бац из Iеш, 27 ноябре кхоачашъе лерхI оаха шера план. Из кхоачашъе ехха торо а я, иу гIулакха оргдагIабина хьинаре къьегаш болх барайта къаьмах бола тха завода болхлой.

Р. МАЛЬСАГОВ.

«СЕРДАЛО»
3-гIа оагI. 2 октябрь, 1973 шу.

ДИКА КИЙЧБЕ ЭСКАРЕ БОЛХА КАГИРХОЙ

Вай Даьхен оборошни иш мацхулла дегIабоалабар, чIоагIга фе болашш сенналнзмана карагIалийна доккхий гIулакхан лорадеданим кийча болашш советски нах хьалхасвабар дIахо йолча хана а хургIла партен халхъен этгара лоарIзмерча деккарех пал, — аьнна белгалдаьккхаа КПСС ЦК отчетни докладаш йолча Советски Союза Коммунистически партс XXIV-ча съезда резолюце тIа.

Кхъьеъгамхой, къььста а кагирхой тIема - патриотически догIуланиш хьалхасвабар керттерча политически деккарех цаI санна лаьрхIад партс коммунизм хьалха массера а.

Укх тIехьаьрча шерашка тха района партийни, советски, комсомольски, профсоюзни, кхьболча общественни организацеша хозлуш тоабаьб кагирхой тIема-патриотически уйла йолаш цхьаьна-кхетар болх. Цунна тешаш ду 1960—1973 шерашка Герзанпирча Нишай Генералын Штаба комисее бьыча тоххамо. Белгалдаккха деза, нах-сарахошв Советски Эскара мугIаношка гIулакх лика дешш хилар. Иъ пIелгаштан да. Масала, цунна дола тешаш дешш, Советски Эскаре лика гIулакх дарах 1972 шера 73 сиза, хIаьта 1973 шера хIинзаре а 60 сахь отпуске пIаьвна хилар.

Тхона каст-каста кестора писмош ух наьсархошв гIулакх деша тIема доакъошкара. Соазка мара эскаре гIулакх де бахьбена а, хIинзаре а 10—15 шоурпени йолаш бе боккхачIа вола сержант М. И. Сакалов, сержант Я. Х. Нарузов, салтий А. У. Газиков Л. А. Добриев, вай дукхха баraш.

«Массане а юкъарча вонески декхарех» долча кердана ЗакончIа беррига призывникаш кхеташ хила бена тIема гIулакхех. Цу гIулакха хьарIа Москве юкъарча школашкарча военни кабинеташа оборудовани отгаза 6.500 сом къьсташа райпсолкомо, хIаьта Районо-с IаматтыIй тIемыпатриотически темех йола гойтара агитации.

Кагирхой тIема-патриотически уйланца хьалхасвабар гIулакха дукхагIа терко е яьнна укх тIехьаьрча шерашка района цхьаьна школаш а.

Город Назранекрча № 2 йолча юкъарча школо (воспрук цов. Родионов) каст-каста хул гражданскн тIема партизанашшен Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа лакъа доаш, соазка хIинца а баьса топаш кхувса йийзар 80 сага. Укх шера цига топаш кхувса вахийта вена тха 857 саг, соазкарчу кестад дукхагIа. Юха а дукха вуьд дожде деза Районо топаш кхувса бераш цига дIа-аоха кхувлаш.

Гуш махиллара, районе чIоагIа эпаш я бераша топаш кхувсарг-йола тир. Уйла е ешд бераш нек де Iомадае бассейн хьарда а. ХIама вайча, хургIола тIемаэо нек де хоьш хила веза. Тха городе болаш ба Iам. Цу Iам тIа вIашIтIехьъьккха йиш я бераш нек де Iомадарга эшн бассейн. Хоьш дац ДОСААФ, спорта комитета болхлоша хIанзалина из гIулакх къьста па деш хIинца деллаш.

«Массане а юкъарча вонески декхарех» долча Закон бахача наха дIадовзийтара во болх бу юрташка, предприятей коллективашка, боазамашка. Къьсстта а деза лелабу из болх «Назрановский» совхозе, соазкох-техникуме, мельзаводе, ДСУ-2, Райпо. Районо. Советски Эскаре гIулакх де тIабеъаргболча кагирхой цига балха дIайбу воински учете латташ боаш-цаше а.

Тха военкомато бепIгалонаш мероприятеташ кхъьеъ йоккха мотт-тиг дIаоазап кагирхоата тIема-патриотически кхетам балара'а социалистически законаш дIадовзийтара а болхо. Цхьаьбакъа, дукха кулгалхой хостара да цу доарIзмеча гIулакха. Призывникаш хьалхасвабар шIакха а къамаьл даьдап района прокурора нов. Хайдарханова. ДОСААФ председателя нов. Батхиева шIалла а бувзам лоаттабар военкоматаца, цо тесса битаб кагирхой тIемапатриотически уйланца хьалхасвабара боьх.

Кхоачамбошварш дIа а доахаш, КПСС райкомен, комсомола райкомен, общественни организацеши новкъосташа военкомато бепIгга нив тIабохийтарга кагирхой тIема - патриотически уйлаш хьалхасвабара.

В. МАЛЬГИНОВ,
Назсаречча военкомата шоллагIча отделене начальник.

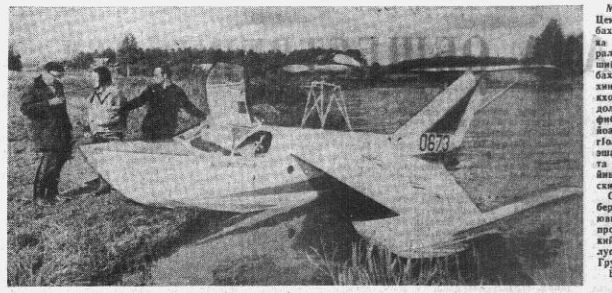

МОСКВА. РСФСР ОСВОД Центральни Советерча хила баха нах кIалхарбоазача техника керда тайпан хьалъча Центральни дибораторе гIетта дела шиЙ тайпара аппарат хьалъ хила баха нах кIалхарбоахаран хатар хиннача моттиге сихгIа дIахкоьчабара. Лоаца тхъьмаш а долаш йолча ши саг чуховча амфибе хьисане я аппарат. Лахда йоацаш хина е лаьттанна тIаIолаш ма йолаеча хьалъ хинзаллаш эша иш дика кIезигIеган сахьета 120 километр сихча шиъ бе йиш хьуйлаш бан динамически гIайбйаг хьалъа фега.

СУРТА ТIА: аргIашка тодхама бергболча наььса программа юнцан ба (ьардехьара аьттехьа) проекта кулгалхо В. В. Гремякий, пилот-испытатель А. А. Белуев, вокзальноха инженер Е. П. Грунин.

Б. КОРЗИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХУРГБОЛА БIУХОЙ КИЙЧБУ

Советски Эскаре гIулакх де кагирхой кийчбара, морально-политически тIемен гIулакхдан доахкаш ух кхеьбара боккхача лоахIаме да юхьъьшцара тIема дийнарна плара — «Окъьара вонески декхарех» долча СССР Закона ларда тIа беш болча болх.

Юхьъьшцара кийчо еш кагирхоша дIкIаза кхетаду Советски тIема янний доархIам, цар белгалонаш, Советски Эскаре шоаш гIулакх дара лоархIам, СССР гражданнна сийлен декхар дова. Цар Iомадау герзанпирча нишй бIувзоца де дезарш, автомат, ручной пулемет йова, гранатомет, топ, Калашников автомат ; нийса кхоеса Iомадау.

Тха района школай комсомольски организацеша цIенхьаттта, партей правительствин дIадеззача бесса, леладу кагирхоата тIемапатриотически кхетам балара гIулакх. Сийлахь - боккхача Октябрь когалонаш кIоначуьнаш долаш лораньча, немецко - фашисти-ски гIайрахоута духьала валар на лоархIам кIоьсам лоаттабеш Маггалбик лорачьа, шолг дешш-карех дъь лаььккарех Iомалу деша-рехой. Дахье еза, цунна мутIахьа ина.

Городе школьнн комитеташа военни комиссариата шIьана дешархошта юкъе тIема-патриотически кхетам балара дорригIа дIадеззача кахьчоах. ВЛКСМ горкомс вIашIгIелича «Орленок», «Зарница» яхча тIема-патриотически